

سرشناسه:	بخشی نیکو، حمیدرضا، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور:	اقتدار فزاینده حزب الله لبنان و چالش ارتجاع عرب (با تأکید بر نقش عربستان سعودی) / نویسنده حمیدرضا بخشی نیکو.
مشخصات نشر:	قم: انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری:	۳۶ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۴-۳۵۸-۹: ۱۲۵۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی:	فیبیا
یادداشت:	عنوان دیگر: اقتدار فزاینده حزب الله لبنان و چالش ارتجاع عرب (با تأکید بر نقش عربستان سعودی).
موضوع:	لبنان -- تاریخ -- جنگ با اسرائیل، ۲۰۰۶ م.
موضوع:	حزب الله (لبنان)
موضوع:	لبنان -- تاریخ -- جنگ با اسرائیل، ۲۰۰۶ م. -- نتایج و تأثیرات
موضوع:	ایران -- روابط خارجی -- لبنان
موضوع:	لبنان -- روابط خارجی -- ایران
موضوع:	عربستان سعودی -- روابط خارجی -- لبنان
موضوع:	لبنان -- روابط خارجی -- عربستان سعودی
موضوع:	ایالات متحده -- روابط خارجی -- خاور میانه
موضوع:	خاور میانه -- روابط خارجی -- ایالات متحده
شناسه افزوده:	پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق، انتشارات زمزم هدایت
رده بندی کنگره:	۱۳۹۳ ب ۳ الف ۶۵/۷ DS۸۷
رده بندی دیویی:	۹۵۶/۹۲۰۴۴
شماره کتابشناسی ملی:	۳۷۱۷۹۱۱

اقتدار فزاینده حزب الله لبنان و چالش ارتجاع عرب

حمیدرضا بخشی نیکو

اقتدار فراینده حزب الله لبنان و چالش ارتجاع عرب

(با تأکید بر نقش عربستان سعودی)

نویسنده: حمیدرضا بخشی نیکو

صفحه پرداز: مسلم خسروی

چاپ: نینوا ○ نوبت چاپ: اول ○ تاریخ چاپ: زمستان ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ ○ قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۶-۳۵۸-۹

ناشر: قم، خیابان دورشهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵، همراه: ۰۹۱۲۲۵۳۲۸۸۷

فهرست مطالب

۱۵	چکیده
۱۷	مقدمه
۱۷	تبیین موضوع
۲۲	نگاهی به مطالعات موجود

فصل اول: جنگ ۳۳ روزه، زمینه‌ها، روند، و نتایج حاصل از آن

۳۱	بخش اول: لبنان و اسرائیل پیش از جنگ ۳۳ روزه
۳۱	الف - لبنان، کشوری با مشخصه‌های منحصر به فرد
۳۱	(۱) مشخصات عمومی
۳۲	(۲) نظام طایفه‌ای
۳۵	ب - پیدایش حزب الله
۳۵	(۱) روند شکل‌گیری
۳۷	(۲) آغاز مبارزات
۴۰	(۳) تحولات دهه ۹۰
۴۲	ج - مروری بر تجاوزات اسرائیل به لبنان
۴۲	(۱) جنگ ۱۹۴۸
۴۲	(۲) جنگ ۱۹۶۷ (جنگ شش روزه)
۴۳	(۳) جنگ ۱۹۷۸ (عملیات لیتانی)
۴۴	(۴) جنگ ۱۹۸۲ (عملیات صلح برای الجلیل)
۴۵	(۵) جنگ ۱۹۹۶ (عملیات خوشه‌های خشم)
۴۶	(۶) جنگ ۲۰۰۶ (جنگ ۳۳ روزه)

۴۷	بخش دوم: زمینه‌های بروز جنگ ۳۳ روزه
۴۸	الف - زمینه‌های موجود در لبنان
۴۸	(۱) تقسیم سیاسی لبنان به دو بلوک بزرگ سیاسی
۴۹	(۲) پرونده ترور رفیق حریری
۵۰	(۳) پیامدهای قطعنامه ۱۵۵۹ شورای امنیت
۵۱	(۴) عدم اجرای توافقنامه سال ۲۰۰۴ از سوی اسرائیل
۵۲	(۵) عدم تحقق خواسته‌های حزب الله و تداوم تجاوزات اسرائیل
۵۳	ب - زمینه‌های موجود در اسرائیل
۵۳	(۱) مرگ سیاسی شارون
۵۳	(۲) پیروزی حزب کادیما
۵۴	(۳) پیروزی حماس و حمله اسرائیل به غزه
۵۴	(۴) طرح الحاق
۵۵	(۵) دیدگاه‌های توسعه طلبانه اسرائیل
۵۷	بخش سوم: روند آغاز و نتایج جنگ
۵۷	الف - چگونگی شکل‌گیری، تداوم و پایان جنگ
۵۷	(۱) عملیات «الوعد الصادق»
۵۹	(۲) طراحی قبلی اسرائیل برای جنگ
۶۲	(۳) روند جنگ
۶۵	ب - نتایج حاصله از جنگ
۶۵	(۱) تلفات و خسارات طرفین درگیری
۶۸	(۲) شکست نظامی اسرائیل
۷۲	(۳) دست نیافتن اسرائیل به اهداف سیاسی
۷۳	(۴) عزل فرماندهان عالی ارتش اسرائیل و سقوط دولت
۷۴	(۵) برملا شدن ضعف اطلاعاتی اسرائیل
۷۵	(۶) تقلیل حمایت‌های داخلی و خارجی از حمله اسرائیل

فصل دوم: سیاست‌های آمریکادر خاورمیانه و تأثیر آن بر مواضع و عملکرد اعراب

۷۹	بخش اول: سیاست‌های آمریکادر خاورمیانه
۷۹	الف - نگاهی به روند سیاست خارجی آمریکا پس از جنگ سرد

۸۲	ب- طرح خاورمیانه بزرگ
۸۳	(۱) خاورمیانه بزرگ، یک طرح قدیمی
۸۴	(۲) برنامه‌های پیشنهادی خاورمیانه بزرگ
۸۴	(۳) اهداف آمریکا از طرح خاورمیانه بزرگ
۸۶	(۴) فرجام طرح
۸۷	ج- طرح خاورمیانه جدید
۸۹	* اهداف طرح خاورمیانه جدید
۹۳	بخش دوم: نقش اسرائیل در سیاست خارجی آمریکا
۹۳	الف- اهمیت اسرائیل برای آمریکا
۹۶	ب- نفوذ لابی یهودیان در آمریکا
۹۷	* سازمان «ایپاک»
۹۹	ج- کمک‌های آمریکا به اسرائیل
۹۹	(۱) کمک‌های اقتصادی
۱۰۰	(۲) کمک‌های نظامی
۱۰۳	بخش سوم: جایگاه ایران، سوریه و لبنان در سیاست‌های خاورمیانه‌ای آمریکا
۱۰۳	الف- جایگاه ایران
۱۰۷	ب- جایگاه سوریه
۱۱۲	ج- جایگاه لبنان
۱۱۲	(۱) تاریخچه حضور آمریکا در لبنان
۱۱۳	(۲) لبنان در سیاست خاورمیانه‌ای محافظه کاران
۱۱۴	(۳) قطعنامه ۱۵۵۹ و ماجرای ترور حریری
۱۱۵	د- جنگ نجات‌بخش علیه حزب الله
۱۱۵	(۱) نیاز به تغییر
۱۱۶	(۲) طرح مقدماتی جنگ
۱۱۸	(۳) کارشکنی در تلاش‌های بین‌المللی برای توقف جنگ
۱۱۹	(۴) مدیریت قطعنامه ۱۷۰۱ شورای امنیت

فصل سوم: رقابت‌های ایران و عربستان و بازتاب‌های آن در صحنه سیاسی لبنان

۱۲۵	بخش اول: سیاست‌های منطقه‌ای عربستان سعودی و ایران
-----	---

الف - عربستان سعودی	۱۲۵
(۱) اهمیت و جایگاه منطقه‌ای عربستان سعودی	۱۲۵
(۲) سیاست حفظ وضع موجود و رویکرد تهاجمی	۱۲۷
(۳) لبنان در سیاست خارجی عربستان	۱۲۹
ب - جمهوری اسلامی ایران	۱۳۲
(۱) نقاط عطف در سیاست‌های منطقه‌ای ایران	۱۳۲
(۲) روابط جمعی و جداگانه با اعراب	۱۳۴
بخش دوم: جایگاه لبنان در سیاست خارجی ایران	۱۳۹
الف - اهمیت لبنان	۱۳۹
ب - هنجارهای مؤثر در حمایت ایران از حزب الله	۱۴۱
(۱) هویت اسلامی	۱۴۱
(۲) هنجارهای انقلابی	۱۴۶
ج - «حزب الله» مولود «جمهوری اسلامی»	۱۴۸
(۱) بازتاب‌های پیروزی انقلاب اسلامی	۱۴۸
(۲) شکل‌گیری حزب الله تحت تأثیر و نظارت انقلاب ایران	۱۴۹
د - مؤلفه‌های تأثیرپذیری حزب الله از انقلاب ایران	۱۵۲
(۱) ولایت فقیه و رهبری امام خمینی و آیت الله خامنه‌ای	۱۵۲
(۲) محوریت روحانیت در عمل سیاسی	۱۵۴
(۳) ادبیات سیاسی و روش‌های تبلیغاتی	۱۵۵
(۴) نمادگرایی شیعه	۱۵۶
هـ - کمک‌ها و حمایت‌های ایران از حزب الله	۱۵۷
(۱) حمایت‌های سیاسی معنوی	۱۵۸
(۲) کمک‌های آموزشی	۱۵۸
(۳) حمایت تسلیحاتی	۱۵۹
(۴) کمک‌های اقتصادی و اجتماعی	۱۶۰
و - ایران و جنگ ۳۳ روزه	۱۶۱
(۱) حمایت‌های ایران	۱۶۱
(۲) پیامدهای جنگ برای ایران	۱۶۲
(۳) ارتقای موقعیت منطقه‌ای ایران پس از جنگ ۲۰۰۶	۱۶۴

بخش سوم: روابط رقابتی ایران و عربستان.....	۱۶۷
الف - پیشینه روابط.....	۱۶۷
ب - حوزه‌های رقابت و تعارض.....	۱۶۹
(۱) رهبری جهان اسلام.....	۱۶۹
(۲) ترتیبات امنیتی منطقه‌ای و نقش قدرت‌های بزرگ.....	۱۷۰
(۳) تغییر رژیم در عراق.....	۱۷۱
(۴) برنامه‌های هسته‌ای ایران.....	۱۷۳
(۵) منازعه اعراب و اسرائیل.....	۱۷۵
(۶) تولید نفت.....	۱۷۶
(۷) حزب الله لبنان.....	۱۷۸

فصل چهارم: ابعاد روبه گسترش قدرت حزب الله لبنان

بخش اول: ابعاد نظامی قدرت حزب الله لبنان.....	۱۸۵
الف - استراتژی و تاکتیک‌ها.....	۱۸۵
(۱) اصول استراتژی چهار پایه‌ای حزب الله.....	۱۸۵
(۲) تاکتیک‌ها.....	۱۸۹
ب - مؤلفه‌های قدرت نظامی حزب الله.....	۱۹۱
(۱) قدرت فرماندهی و مدیریت جنگ.....	۱۹۱
(۲) تشکیلات انعطاف پذیر و تمرکز دایمی نظامی.....	۱۹۲
(۳) خصوصیات ویژه رزمندگان حزب الله.....	۱۹۳
(۴) آماده سازی زمین و انتخاب منطقه عملیات.....	۱۹۴
ج - توان تسلیحاتی حزب الله.....	۱۹۴
(۱) توان موشکی.....	۱۹۵
(۲) سامانه‌های ضد زره.....	۱۹۸
(۳) قدرت غافلگیر کردن دشمن.....	۱۹۸
(۴) توان جنگ الکترونیک.....	۲۰۲
د - شکست تابوی «شکست ناپذیری» اسرائیل.....	۲۰۳
هـ - سیاست موفق مبادله اسرا.....	۲۰۶
(۱) تاریخچه تبادل اسرا میان اسرائیل و حزب الله.....	۲۰۶
(۲) تبادل اسرای سال ۲۰۰۸.....	۲۰۸

- و- حضور مستقیم نظامی در مناقشه سوریه ۲۰۹
- (۱) وضعیت تأثیر گذار سوریه بر لبنان ۲۱۰
- (۲) دلایل ورود حزب الله به معرکه سوریه ۲۱۱
- (۳) نتایج حاصل از دخالت حزب الله در سوریه ۲۱۴
- بخش دوم: ابعاد اطلاعاتی و رسانه‌ای ۲۱۷**
- الف- نفوذ اطلاعاتی حزب الله به سامانه‌های دشمن ۲۱۷
- (۱) کسب اطلاعات نظامی از دشمن ۲۱۸
- (۲) ردیابی تصاویر هوایی اسرائیل ۲۲۰
- ب- خنثی سازی تلاش‌های اطلاعاتی اسرائیل ۲۲۰
- (۱) جلوگیری از افشای اطلاعات نظامی ۲۲۱
- (۲) جلوگیری از ره گیری و کشتن مقامات نظامی و سیاسی حزب الله ۲۲۲
- (۳) دستگیری جاسوسان اسرائیلی ۲۲۲
- (۴) کشف سامانه‌های جاسوسی و استراق سمع ۲۲۴
- ج- توان رسانه‌ای و عملیات روانی ۲۲۵
- (۱) رسانه‌های حزب الله ۲۲۵
- (۲) عملیات روانی در جنگ ۲۲۸
- بخش سوم: قدرت جلب افکار عمومی ۲۳۳**
- الف- محبوبیت حزب الله در سطوح مختلف ۲۳۴
- (۱) در سطح داخلی ۲۳۴
- (۲) در سطح جهان عرب و اسلام ۲۳۷
- (۳) در سطح کشورهای اروپایی و آمریکایی ۲۳۹
- ب- عوامل مؤثر در کسب محبوبیت حزب الله ۲۴۰
- (۱) بازگشت به اصل خویش ۲۴۰
- (۲) جنگ همیشگی با اسرائیل ۲۴۱
- (۳) پیروزی در جنگ با اسرائیل ۲۴۲
- (۴) ترس از سلفی‌ها ۲۴۲
- (۵) خدمات اجتماعی حزب الله ۲۴۳
- بخش چهارم: قدرت سیاسی حزب الله ۲۴۷**

۲۴۷	الف - موفقیت در انتخابات و ائتلاف سازی
۲۴۸	(۱) اولین تجربه انتخاباتی
۲۴۸	(۲) انتخابات ۲۰۰۵ و ائتلاف با ۱۴ مارس
۲۴۹	(۳) ایجاد ائتلاف ۸ مارس
۲۵۱	ب - مقابله موفق با مخالفان داخلی
۲۵۱	(۱) دولت های پیش از ۱۴ مارس
۲۵۲	(۲) از ترور حریری تا امضای توافقنامه دوحه
۲۵۵	(۳) از موافقتنامه دوحه تا دولت میقاتی
۲۵۷	(۴) دوران پس از میقاتی
۲۵۸	ج - موفقیت در دولت سازی
۲۵۸	(۱) اولین تجربه شرکت در امور اجرایی
۲۵۹	(۲) عضویت در کابینه
۲۶۰	د - ارتقاء جایگاه حزب الله در معادلات منطقه ای
۲۶۰	(۱) رونمایی از ارتقاء نقش منطقه ای حزب الله
۲۶۲	(۲) پیدایش نوعی بازدارندگی در برابر تهدیدات اسرائیل

فصل پنجم: سیاست ها و اقدامات مقابله جویانه کشورهای عربی علیه حزب الله

۲۶۹	بخش اول: اقدامات مستقیم کشورهای عربی علیه حزب الله
۲۶۹	الف - تلاش برای محدود کردن، خلع سلاح و محو حزب الله
۲۷۰	(۱) طرح های ترور سید حسن نصر الله
۲۷۳	(۲) طرح تابستان داغ
۲۷۷	(۳) ماجرای دستگیری سامی شهاب
۲۷۸	ب - هدایت و حمایت از مواضع داخلی مخالف حزب الله
۲۸۰	ج - ایجاد اختلافات مذهبی شیعه و سنی
۲۸۲	(۱) تبلیغات شدید علیه سیاست ها و عقاید شیعیان
۲۸۲	(۲) ارائه فتاوی تکفیری علیه شیعیان
۲۸۳	(۳) بهره گیری از تبعات منفی اعدام صدام و جنگ سوریه
۲۸۶	د - تأسیس گروه های سلفی برای مقابله با حزب الله
۲۸۶	(۱) سابقه ورود سلفی ها به لبنان
۲۸۷	(۲) گروه فتح الاسلام

۲۸۹.....	۳) فتنه الاسیر.....
۲۹۲.....	۴) گردان های عبدالله عزام.....
۲۹۵.....	۵) داعش لبنان.....
۲۹۹.....	هـ- کارشکنی در ورود حزب الله به ارکان اصلی قدرت.....
۲۹۹.....	۱) جلوگیری از ورود حزب الله به دولت.....
۳۰۲.....	۲) جلوگیری از اکثریت پارلمانی ۸ مارس.....
۳۰۹.....	بخش دوم: اقدامات غیرمستقیم اعراب علیه حزب الله.....
۳۰۹.....	الف- همبویی با سیاست های آمریکا و اسرائیل در جنگ ۳۳ روزه.....
۳۰۹.....	۱) کشورهای حمایت کننده.....
۳۱۰.....	۲) کشورهای مخالف حزب الله.....
۳۱۲.....	۳) دولت های خاموش.....
۳۱۳.....	۴) قطر و سیاست نعل و میخ.....
۳۱۳.....	ب- تلاش برای قطع کمک های خارجی به محور مقاومت.....
۳۱۴.....	۱) مقابله با ایران.....
۳۱۵.....	۲) مقابله با سوریه.....
۳۱۷.....	ج- حمایت از تلاش های بین المللی مخالف حزب الله (داه گاه ترور حریری).....
۳۱۷.....	۱) ترور رفیق حریری و تشکیل دادگاه.....
۳۱۸.....	۲) دوره دتلو مهلیس اولین دادستان.....
۳۱۹.....	۳) دوره سرژ برامرتز.....
۳۲۰.....	۴) دوره دانیل بلمار.....
۳۲۵.....	۵) دوره نورمن فارل.....
۳۲۷.....	نتیجه گیری.....
۳۳۳.....	فهرست منابع.....
۳۳۳.....	الف- منابع فارسی*.....
۳۵۵.....	ب- منابع لاتین.....

چکیده

اسرائیل در ۲۱ تیر ماه ۱۳۸۵ حملاتی همه جانبه علیه حزب الله لبنان را، به بهانه اسارت دو سرباز اسرائیلی آغاز کرد؛ اما پس از ۳۳ روز جنگ تمام عیار، ارتش اسرائیل که از ابتدای پیدایش در هیچ جنگی شکست نخورده بود، در جنگ با رزمندگان مقاومت حزب الله لبنان به زانو در آمد.

حزب الله، برای اولین بار در تاریخ جنگ های نوین و کلاسیک، با استفاده از جنگ نامتقارن توانست حریف مقتدر و تا به دندان مسلح خود را شکست دهد.

جنگ ۳۳ روزه لبنان پیامدهای بزرگی برای حزب الله بر جای گذاشته و موجب ارتقاء روز افزون جایگاه این جنبش در عرصه سیاست داخلی لبنان و نیز در مبادلات سیاسی منطقه گردید. این جایگاه از سوی برخی از قدرت های سنتی عربی منطقه به خصوص عربستان سعودی، به عنوان تهدیدی علیه منافع منطقه ای آنها قلمداد گردیده و به اتخاذ سیاست هایی جهت مقابله و خنثی نمودن نفوذ فزاینده حزب الله منجر شده است.

براین اساس، وقتی که اسرائیل تجاوز به خاک لبنان و جنگ علیه حزب الله را آغاز کرد، واکنش های متعدد و متفاوتی در بین کشورهای منطقه مشاهده شد؛ تعداد محدودی از کشورها که تسلیم سیاست های آمریکان نبودند، اقدام این رژیم را محکوم کردند. اما اکثر کشورهای عربی، یا در مقابل این تجاوز ساکت ماندند یا مانند عربستان، مصر و اردن، حزب الله را مسئول جنگ معرفی کردند. این سیاست مقابله همچنان تا امروز تداوم یافته و تا حدودی در سیاست خارجی این کشورها نهادینه گردیده است.

کتاب حاضر به دنبال تبیین ابعاد و ساختارهای قدرت حزب الله لبنان و نقش آن در سیاست‌های منطقه‌ای کشورهای عرب منطقه به خصوص عربستان سعودی و نیز متقابلاً ابعاد سیاست‌های مقابله جویانه این کشورها در برابر حزب الله می باشد. همچنین در کنکاش برای یافتن عوامل اتخاذ این سیاست از سوی اعراب، به بررسی تأثیر سیاست‌های ایالات متحده آمریکا، و نیز رقابت‌های منطقه‌ای ایران با اعراب به خصوص با عربستان سعودی، بر سیاست‌های مقابله جویانه آنها نسبت به حزب الله لبنان خواهد پرداخت.

www.ketab.ir